

ลำดับที่ 33.

**การปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
ในเขตปฏิรูปที่ดิน
ที่ ส.ป.ก. ไม่มีความประสงค์จะนำไปปฏิรูปที่ดิน**

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

1. เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับหนังสือยืนยันจาก ส.ป.ก.ว่า ไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินที่ถูกถอนสภาพเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไป กระทรวงมหาดไทยย่อมมีอำนาจให้ทบวงการเมืองเข้าใช้ประโยชน์ในราชการหรือดำเนินการขึ้นทะเบียนให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นอำนาจของกระทรวงมหาดไทย

2. ที่เขาและที่ภูเขาที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้รับหนังสือยืนยันจาก ส.ป.ก.ว่าไม่ประสงค์จะนำมาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและไม่ขัดข้องที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้อำนาจตามกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินย่อมมีอำนาจอนุญาตให้ระเบิดและย่อยหินที่เข้าและที่ภูเขาได้ตามกฎหมายที่ถือปฏิบัติอยู่

33 503 2.26(11)
ด่วนมาก

ที่ นร 0601/187

รับที่.....
วันที่ 27 ก.พ. 2539
เวลา 15.50

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ทำเนียบวังหน้า กรุงเทพฯ 10200

27 กุมภาพันธ์ 2539

เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินในเขตปฏิรูปที่ดิน
ที่ ส.ป.ก. ไม่มีความประสงค์จะนำไปปฏิรูปที่ดิน

เรียน เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร 0601/ป9141
ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2538

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การขอใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเฉพาะส่วนที่ ส.ป.ก.
ไม่ประสงค์จะดำเนินการปฏิรูป

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอให้สำนักงาน
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่กระทรวง
มหาดไทยขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมาย
ในเรื่องการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่
ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำไปปฏิรูปที่ดิน โดยมีข้อเท็จจริงว่า เขตปฏิรูปที่ดินตามข้อหาหรือนั้น
เป็นเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกาที่ได้ตราขึ้นก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 ซึ่งได้กำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน
ครอบคลุมพื้นที่ทั้งอำเภอ แต่ ส.ป.ก. ได้เข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพียงบางส่วนของ
อำเภอเท่านั้น จึงมีปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

(1) การขอใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งถูกถอนสภาพโดยผลของพระราช
กฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน แต่ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำที่ดินดังกล่าวมาดำเนินการ
ปฏิรูปที่ดิน กระทรวงมหาดไทยจะอนุมัติให้ทบวงการเมืองเข้าใช้ประโยชน์ในราชการหรือ
ดำเนินการขึ้นทะเบียนให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย
และประมวลกฎหมายที่ดิน ได้หรือไม่

(2) การขออนุญาตระเบิดและขุดหินที่เขา ที่ภูเขา ตามมาตรา 9
แห่งประมวลกฎหมายที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน แต่ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์ที่จะนำที่ดินนั้น
มาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน หาก ส.ป.ก. ไม่ขัดข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวล
กฎหมายที่ดินจะอนุญาตไปตามระเบียบ กฎหมายที่ปฏิบัติอยู่ได้หรือไม่ และสำนักงาน

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง (2) ขอให้จัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ความละเอียดทราบอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 2) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า

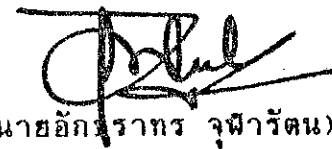
(1) เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับหนังสือยืนยันจาก ส.ป.ก. ว่าไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินที่ถูกถอนสภาพเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไป กระทรวงมหาดไทยย่อมมีอำนาจให้ทบวงการเมืองเข้าใช้ประโยชน์ในราชการหรือดำเนินการขึ้นทะเบียนให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นอำนาจของกระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้ เพราะพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจ ส.ป.ก. เข้าไปปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเขตที่พระราชกฤษฎีกากำหนด แต่ไม่มีผลเป็นการลบล้างอำนาจที่กระทรวง ทบวง กรมเคยมีอยู่ตามกฎหมายอื่น

(2) ที่เขาและที่ภูเขาที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้รับหนังสือยืนยันจาก ส.ป.ก. ว่าไม่ประสงค์จะนำมาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และไม่ขัดข้องที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้อำนาจตามกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินย่อมมีอำนาจอนุญาตให้ระเบิดและขุดหินที่เขาและที่ภูเขาได้ตามกฎหมายที่ถือปฏิบัติอยู่

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย(กรมที่ดิน) และผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(ส.ป.ก.) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม

โทร. 2220206-9

โทรสาร 2241401

2263611-2

บันทึก

เรื่อง การขอใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเฉพาะส่วนที่ ส.ป.ก.
ไม่ประสงค์จะดำเนินการปฏิรูป

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท 0612/14920 ลงวันที่ 20 กันยายน 2538 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 2) ได้ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่ใดแล้ว พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวย่อมมีผลเป็นการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในท้องที่นั้นตามที่ระบุในแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาในเขตอำเภอ นั้นทั้งหมด¹ และคณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 2) ได้ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า ที่ดินที่พ้นสภาพจากการเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะดำเนินการปฏิรูปที่ดินนั้น เป็นหน้าที่ของ ส.ป.ก. ที่จะดูแลรักษาที่ดินนั้น แต่ถ้าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันซึ่งยังไม่ถูกถอนสภาพเพราะยังไม่ได้จัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทน และ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำที่ดินดังกล่าวมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน หน่วยงานราชการซึ่งเคยเป็นผู้ดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับประชาชนใช้ร่วมกันตามที่กฎหมายได้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้นก็คงมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องดูแลรักษาต่อไป ถึงแม้ว่าสาธารณสมบัติของแผ่นดินดังกล่าวจะอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินก็ตาม² นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้รับแจ้งจากกรมที่ดินว่า ในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่มีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายดังนี้

¹บันทึก เรื่อง การตีความพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 (การถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในเขตปฏิรูปที่ดิน ส่งถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพร้อมกับหนังสือ ที่ สร 0601/1866 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2525

²บันทึก เรื่อง อำนาจในการดูแลรักษาที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันและการออกเอกสารสิทธิในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ส่งถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพร้อมกับหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 0601/207 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2537

1. การขอใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ซึ่งออกอนสภาพโดยผลของพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน แต่ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำที่ดินดังกล่าวมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน กระทรวงมหาดไทยจะอนุมัติให้ทบวงการเมืองเข้าใช้ประโยชน์ในราชการหรือดำเนินการอื่นที่ระเบียบสันททบวงการเมืองใช้ประโยชน์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยและประมวลกฎหมายที่ดิน ได้หรือไม่

2. การขออนุญาตระเบิดและย้อยหินที่เขา ที่ภูเขา ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน แต่ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์ที่จะนำที่ดินนั้นมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน หาก ส.ป.ก. ไม่ขัดข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินจะอนุญาตไปตามระเบียบ กฎหมายที่ปฏิบัติอยู่ได้หรือไม่

กระทรวงมหาดไทยโดยกรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ว่า ส.ป.ก. จะมีอำนาจดูแลรักษาที่ดินที่พ้นสภาพจากการเป็นที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในเขตปฏิรูปที่ดินก็ตาม แต่อำนาจดูแลรักษาที่ดินดังกล่าวของ ส.ป.ก. ก็หาได้รวมถึงอำนาจในการพิจารณาอนุมัติให้ทบวงการเมืองหรือเอกชนเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวตามข้อ 1 และข้อ 2 ด้วยไม่ ทั้งนี้เนื่องจากกิจการดังกล่าวประมวลกฎหมายที่ดินและระเบียบกระทรวงมหาดไทยได้บัญญัติมาตรการเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะแล้ว ประกอบกับกิจการดังกล่าวมิได้อยู่ในวัตถุประสงค์หรือขอบเขตของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ดังนั้น หาก ส.ป.ก. ไม่ขัดข้อง กระทรวงมหาดไทยและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินจึงมีอำนาจพิจารณาดำเนินการอนุญาตให้ทบวงการเมืองหรือเอกชนเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินตามนัยดังกล่าวได้

กระทรวงมหาดไทยโดยกรมที่ดินเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญและมีผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 2) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าวโดยได้รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย(กรมที่ดิน) และผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) แล้ว สรุปความได้ ดังนี้

ผู้แทนกรมที่ดินชี้แจงว่า เขตปฏิรูปที่ดินตามข้อหาข้อนี้ เป็นเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกาที่ได้ตราขึ้นก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนั้นได้กำหนดเขตปฏิรูปที่ดินครอบคลุมพื้นที่ทั้งอำเภอ แต่ ส.ป.ก. ได้เข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพียงบางส่วนของอำเภอเท่านั้น จึงมีปัญหาในทางปฏิบัติว่า ที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ที่อยู่นอกเขตดำเนินการของ ส.ป.ก. และ ส.ป.ก. ไม่มีแผนงานและโครงการที่จะนำที่ดินดังกล่าวไปปฏิรูปนั้น กระทรวงมหาดไทยจะอนุมัติให้ทบวงการเมืองเข้าใช้ประโยชน์ในราชการได้หรือไม่ การที่จะชี้ว่าที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พลเมืองได้เล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นแล้วหรือไม่ นั้น กระทรวงมหาดไทยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้ กล่าวคือ ก่อนปี 2535 เมื่อมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในเขตท้องที่ใด และ ส.ป.ก. จะนำที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแปลงใดไปดำเนินการปฏิรูป ส.ป.ก. จะประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยก่อนเสมอเพื่อพิสูจน์ว่าที่ดินแปลงดังกล่าวพลเมืองได้เล็กใช้ประโยชน์แล้ว ต่อมาได้มีหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0409/ว.26 ลงวันที่ 6 มกราคม 2535 เรื่อง การนำที่ดินอันเป็นที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินมาปฏิรูปที่ดิน วางวิธีปฏิบัติโดยกำหนดขั้นตอนไว้ กล่าวคือ จะต้องให้สภาตำบลเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นว่ที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันนั้นพลเมืองได้เล็กใช้ประโยชน์หรือที่ดินได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแล้วก่อน และส่งเรื่องให้อำเภอและจังหวัดให้ความเห็นชอบแล้วจึงส่งเรื่องให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดินนั้นเสียก่อน สำหรับที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินตามข้อหาข้อนี้ เป็นที่ดินที่อยู่นอกเขตดำเนินการของ ส.ป.ก. ซึ่งกระทรวงมหาดไทยมีความเห็นว่าที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินดังกล่าวได้ถูกถอนสภาพโดยผลของพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินและได้เปลี่ยนสภาพเป็นที่รกร้างว่างเปล่าแล้ว

ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมชี้แจงว่า ในเขตปฏิรูปที่ดินที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินครอบคลุมพื้นที่ทั้งอำเภอ อาจมีที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหลายแปลงที่ ส.ป.ก. ยังไม่เข้าไปดำเนินการและทราบใดที่ ส.ป.ก. ยังไม่นำที่ดินนั้นมาปฏิรูปที่ดิน ที่ดินดังกล่าวก็ยังไม่ถูกถอนสภาพการเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน การนำที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแต่พลเมืองได้เล็กใช้ประโยชน์แล้วมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินนั้น ส.ป.ก. ถือปฏิบัติ ดังนี้

1. มีการร้องขอจากพลเมืองหรือส่วนราชการในท้องถิ่นให้นำที่สาธารณสมบัติดังกล่าวมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินและ ส.ป.ก.พิจารณาแล้ว เห็นว่า ที่ดินดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

2. ผ่านขั้นตอนการพิสูจน์ว่าพลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้วโดยผ่านการพิจารณาของสภาตำบล อำเภอ จังหวัด และกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบที่จะให้นำที่ดินดังกล่าวมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินได้

3. ส.ป.ก.จะต้องนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินฯ เพื่อให้ความเห็นชอบและเมื่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินฯ เห็นชอบแล้ว จึงถือได้ว่าเป็นการนำที่สาธารณประโยชน์นั้นมาใช้เพื่อการปฏิรูปที่ดิน และมีผลเป็นการถอนสภาพที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

นอกจากนี้ ส.ป.ก. ไม่มีอำนาจที่จะชี้ว่าที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินแปลงใด ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำมาปฏิรูปที่ดิน เพราะอำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินฯ ที่จะให้ความเห็นชอบในแผนงานและโครงการที่ ส.ป.ก. นำเสนอหรือไม่ก็ได้

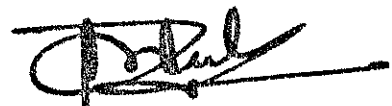
คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 2) ได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยในสองประเด็นดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การขอให้ที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งถูกถอนสภาพโดยผลของพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน แต่ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำที่ดินดังกล่าวมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน กระทรวงมหาดไทยจะอนุมัติให้ทบวงการเมืองเข้าใช้ประโยชน์ในราชการ หรือดำเนินการขึ้นทะเบียนให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยและประมวลกฎหมายที่ดินได้หรือไม่ นั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 2) มีความเห็นตามประเด็นข้อหารือว่า เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับหนังสือยืนยันจาก ส.ป.ก. ว่า ไม่ประสงค์จะใช้ที่ดินที่ถูกถอนสภาพเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตลอดไป กระทรวงมหาดไทยย่อมมีอำนาจให้ทบวงการเมืองเข้าใช้ประโยชน์ในราชการหรือดำเนินการขึ้นทะเบียนให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นอำนาจของกระทรวงมหาดไทย หวังเข้าใจว่าพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินฯ เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจ ส.ป.ก. เข้าไปปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเขตที่พระราชกฤษฎีกากำหนด แต่ไม่มีผลเป็นการลบอำนาจที่กระทรวง ทบวง กรมเคยมีอยู่ตามกฎหมายอื่น

ประเด็นที่สอง การขออนุญาตระเบิดและย่อยหินที่ภูเขา ที่ภูเขาตาม
มาตรา ๑^๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในเขตปฏิรูปที่ดินแต่ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำ
ที่ดินนั้นมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน หาก ส.ป.ก. ไม่ขัดข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม
ประมวลกฎหมายที่ดินจะอนุญาตไปตามระเบียบ กฎหมายที่บัญญัติอยู่ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 2)มีความเห็นว่า
ที่ภูเขาและที่ภูเขาที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
ได้รับหนังสือยืนยันจาก ส.ป.ก. ว่าไม่ประสงค์จะนำมาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
และไม่ขัดข้องที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้อำนาจตามกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่
ตามประมวลกฎหมายที่ดินย่อมมีอำนาจอนุญาตให้ระเบิดและย่อยหินที่ภูเขาและที่ภูเขา
ได้ตามกฎหมายที่ถือปฏิบัติอยู่

(นายอภัยรাত্র จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ 2539

-----+
มาตรา ๑ ภายใต้งบฎกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้
ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มีสิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว
ห้ามมิให้บุคคลใด

(1) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้าง หรือเผาป่า
(2) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน
ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา
หรือ

(3) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ร.ร. 2837
วันที่ 20 / 7.ย. / 38	14.CC

ที่ มท 0612/ 14920

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท 10200

20 กันยายน 2538

เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินในเขตปฏิรูปที่ดิน
ที่ ส.ป.ก. ไม่มีความประสงค์จะนำไปปฏิรูปที่ดิน

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

- อ้างถึง 1. บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เดือนสิงหาคม 2525
เรื่อง การตีความพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
พ.ศ. 2518 (การถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในเขตปฏิรูปที่ดิน
2. หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร.0601/209
ลงวันที่ 29 มีนาคม 2537

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารสรุปข้อเท็จจริงกรณีทวงถามการเมืองและเอกชนขอใช้ที่ดิน
สาธารณประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่อ้างถึง (1) คณะกรรมการ
กฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 2) ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า เมื่อ
ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่ใดแล้ว พระราชกฤษฎีกาดังกล่าว
ย่อมมีผลเป็นการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
ในท้องที่นั้นตามที่ระบุในแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาในเขตอำเภอนั้นทั้งหมด และตาม
หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่อ้างถึง (2) คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการ
ร่างกฎหมาย คณะที่ 2) ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า ที่ดินที่พ้นสภาพจากการเป็น
ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะ
ดำเนินการปฏิรูปที่ดินนั้นเป็นหน้าที่ของ ส.ป.ก. ที่จะต้องดูแลรักษาที่ดินนั้น แต่ถ้าเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันซึ่งยังไม่ถูกถอนสภาพเพราะยังไม่ได้

จัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทน และ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำที่ดินดังกล่าวมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน หน่วยราชการซึ่งเคยเป็นผู้ดูแลรักษาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับประชาชนใช้ร่วมกันตามที่กฎหมายได้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยราชการนั้นก็คงมีอำนาจหน้าที่จะต้องดูแลรักษาต่อไป ถึงแม้ว่าสาธารณสมบัติของแผ่นดินดังกล่าวจะอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินก็ตาม นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้รับแจ้งจากกรมที่ดินว่าในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่มีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายดังนี้

1. การขอใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งถูกถอนสภาพโดยผลของพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน แต่ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำที่ดินดังกล่าวมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน กระทรวงมหาดไทยจะอนุมัติให้ทบวงการเมืองเข้าใช้ประโยชน์ในราชการ หรือดำเนินการขึ้นทะเบียนให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยและประมวลกฎหมายที่ดิน ได้หรือไม่

2. การขออนุญาตระเบิดและขุดยหินที่เขา ที่ภูเขา ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในเขตปฏิรูปที่ดินแต่ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์จะนำที่ดินนั้นมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน หาก ส.ป.ก. ไม่ขัดข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินจะอนุญาตไปตามระเบียบ กฎหมายที่บัญญัติอยู่ได้หรือไม่

กระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ว่า ส.ป.ก. จะมีอำนาจดูแลรักษาที่ดินที่พ้นสภาพจากการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในเขตปฏิรูปที่ดินก็ตาม แต่อำนาจดูแลรักษาที่ดินดังกล่าวของ ส.ป.ก. ก็หาได้รวมถึงอำนาจในการพิจารณาอนุมัติให้ทบวงการเมืองหรือเอกชนเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวตามข้อ 1 และข้อ 2 ด้วยไม่ ทั้งนี้เนื่องจากกิจการดังกล่าวประมวลกฎหมายที่ดินและระเบียบกระทรวงมหาดไทยได้บัญญัติมาตรการเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะแล้ว ประกอบกับกิจการดังกล่าวมิได้อยู่ในวัตถุประสงค์หรือขอบเขตของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ดังนั้น หาก ส.ป.ก. ไม่ขัดข้อง กระทรวงมหาดไทยและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวล

กฎหมายที่ดินจึงมีอำนาจพิจารณาดำเนินการอนุญาตให้ทบวงการเมืองหรือเอกชนเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินตามนัยดังกล่าวได้

กระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) พิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญและมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่จึงเรียนมาเพื่อโปรดมอบให้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

0๙๖

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กองนิติการ

โทร. 2232402

โทรสาร 2223817

ส่ง ก.รท. คณะที่ ๒

20 / ๑๐ / ๕๔

สรุปข้อเท็จจริง

ข้อ 1 กรณีทบวงการเมืองขอใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินไม่ประสงค์จะนำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน

กรณีนี้ได้มีทบวงการเมืองขอใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ ดังนี้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการขอใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ "ที่เลี้ยงสัตว์หนองกระเดือย" ในท้องที่หมู่ที่ 4 ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา บางส่วน เนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ เพื่อใช้เป็นที่ตั้งสถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า

(1) ที่เลี้ยงสัตว์ดังกล่าวทางราชการได้ประกาศหวงห้ามไว้สำหรับให้ประชาชนใช้เป็นี่เลี้ยงสัตว์ร่วมกัน เมื่อปี พ.ศ. 2452 นำขึ้นทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ เมื่อปี พ.ศ. 2491 และได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ 2216/2509 เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2509 ได้เนื้อที่ประมาณ 728 ไร่ 1 งาน 42 ตารางวา

(2) สภาตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า และจังหวัดฉะเชิงเทรา พิจารณาแล้วเห็นควรอนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการใช้ที่ดินดังกล่าวตามที่ขอได้

(3) ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ และอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2520

1.2 กรมสำรวจขอใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ หนองเขื่อนจอด หมู่ที่ 4 ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื้อที่ประมาณ 328 ไร่ 59.8 ตารางวา เพื่อใช้เป็นที่ตั้งกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า

(1) ที่ดินที่กรมสำรวจขอใช้คือ ที่สาธารณะประโยชน์ หนองเขื่อนจอด ตั้งอยู่ในท้องที่หมู่ที่ 1 ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า เป็นที่ดินสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันเป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์มาประมาณ 80 ปีเศษ ได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ 3596/2514 เนื้อที่ประมาณ 328 ไร่ 59.8 ตารางวา

(2) สภาตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัด
ฉะเชิงเทรา และคณะกรรมการตรวจสอบโครงการและแผนผังการใช้ที่ดิน
สาธารณะประโยชน์ พิจารณาแล้ว เห็นควรอนุมัติให้กรมตำรวจใช้ที่ดินดังกล่าวตามที่
ขอได้

(3) ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่อำเภอ
บางน้ำเปรี้ยว อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ และอำเภอบางคล้า
จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2520

1.3 กระทรวงศึกษาธิการแจ้งความประสงค์ขอใช้ที่ดินสาธารณะ
ประโยชน์ท้องที่หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
เนื้อที่ประมาณ 160 ไร่ เพื่อให้กรมสามัญศึกษาใช้เป็นที่ตั้งโรงเรียน ก.ป.ร.
ราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคล
วโรกาสเสด็จเฉลิมฉัตรราชสมบัติได้ 50 ปี

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า

(1) กระทรวงศึกษาธิการมีโครงการจัดตั้งโรงเรียนมัธยม
ศึกษาขึ้นเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนในส่วนภูมิภาคที่สำเร็จการศึกษา
ระดับประถมศึกษาให้เข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยวางแผน
โครงการก่อสร้างเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายขนาดใหญ่ จำนวน
48 ห้องเรียน รับเด็กนักเรียนทั้งประเภทประจำและเดินเรียน ใน 8 เขตการศึกษา
ที่ไม่เป็นที่ตั้งของพระตำหนัก จำนวน 8 โรง และในเขตปริมณฑลของ
กรุงเทพมหานครอีก 1 โรง และได้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียน ก.ป.ร. ราชวิทยาลัย
จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจะใช้งบประมาณปี 2539 เพื่อดำเนินการก่อสร้าง

(2) ที่สาธารณะประโยชน์แปลงนี้มีได้ขึ้นทะเบียนที่สาธารณะ-
ประโยชน์และยังไม่ได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เดิมประชาชนใช้เป็น
ทุ่งเลี้ยงสัตว์มาประมาณ 60 ปีเศษ ปัจจุบันไม่ได้ใช้ประโยชน์เป็นที่เลี้ยงสัตว์แล้ว
จึงวัดได้เนื้อที่ประมาณ 151 ไร่ 3 งาน 30 ตารางวา

(3) สภาตำบลเกาะขนุนประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควร
อนุญาตให้ใช้ที่ดินดังกล่าวบางส่วน เนื้อที่ประมาณ 132 ไร่ 79 ตารางวา
คณะกรรมการตรวจสอบสภาพที่ดินพิจารณาแล้ว เห็นควรอนุญาตให้ใช้ที่ดินดังกล่าว 100
ไร่ โดยส่วนที่เหลือให้สงวนไว้ใช้ในอนาคต ทั้งนี้โดยให้สภาตำบลเป็นผู้ดูแลและ
ใช้ประโยชน์ ซึ่งจังหวัดพิจารณาแล้วมีความเห็นเช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจสอบสภาพ
ที่ดิน

(4) ที่ดินแปลงนี้อยู่ในเขตพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อปี พ.ศ. 2520 ทำนองเดียวกับข้อ 1.1 และ 1.2

เมื่อที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ทบวงการเมืองตามข้อ 1.1, 1.2 และ 1.3 ขอบใช้นั้น ราษฎรได้เลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว การมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินกับที่สาธารณะดังกล่าว ย่อมมีผลให้ที่ดินส่วนที่เลิกใช้นั้น ถูกถอนสภาพโดยผลของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มาตรา 26(1) ปัญหาที่จะขอหาหรือจึงมีว่าถ้า ส.ป.ก. ไม่มีความประสงค์จะนำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน กระทรวงมหาดไทยจะมีวิธีการอนุญาตให้ทบวงการเมืองดังกล่าวใช้ประโยชน์ในราชการได้หรือไม่ อย่างไร

ข้อ 2 กรณีเอกชนขออนุญาตทำการระเบิดและขอยหินในเขตปฏิรูปที่ดิน
มีข้อเท็จจริงและรายละเอียดดังนี้

(1) จังหวัดหนองบัวลำภูและจังหวัดน่าน ได้ส่งเรื่องอนุญาตระเบิดและขอยหินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมาให้กรมที่ดินพิจารณาดำเนินการ รวม 8 ราย

(1.1) นายยังยุทธ ธีระวารินทร์ยุทธ ขออนุญาตระเบิดและขอยหินบริเวณภูผาจำน้ำ หมู่ที่ 2 ตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เนื้อที่ 5 ไร่ 2 งาน 48 ตารางวา มีกำหนด 5 ปี

(1.2) นายวิจิต วงศ์มีประทับ ขออนุญาตระเบิดและขอยหิน บริเวณภูผาจำน้ำ หมู่ที่ 2 ตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เนื้อที่ 8 ไร่ 2 งาน 48 ตารางวา มีกำหนด 5 ปี

(1.3) นายสมบุรณ์ ทวีพันธ์วิลหา ขออนุญาตระเบิดและขอยหิน บริเวณภูผาจำน้ำ หมู่ที่ 2 ตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เนื้อที่ 8 ไร่ 2 งาน 48 ตารางวา มีกำหนด 5 ปี

(1.4) นางสาวสมนฤมล ดันคงจำรัสกุล ขออนุญาตระเบิดและขอยหินบริเวณภูผาจำน้ำ หมู่ที่ 1 ตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เนื้อที่ 10 ไร่ มีกำหนด 5 ปี

(1.5) นางสาว ดันคงจำรัสกุล ขออนุญาตระเบิดและขอยหิน บริเวณภูผาจำน้ำ หมู่ที่ 1 ตำบลอุทัยสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เนื้อที่ 10 ไร่ มีกำหนด 5 ปี

(1.6) นายสุพจน์ ดันคงจำรัสกุล ขออนุญาตระเบิดและขอยหิน บริเวณภูเขิม หมู่ที่ 5 ตำบลเทพศิรี กิ่งอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

เนื้อที่ 10 ไร่ มีกำหนด 5 ปี

(1.7) นายดลิต ตริวัฒน์สุวรรณ ขออนุญาตระเบิดและ
ย่อยหิน บริเวณผาน้ำย้อย หมู่ที่ 2 ตำบลเทพศิรี (ด้านข้าง) กิ่งอำเภอนาวัง จังหวัด
หนองบัวลำภู เนื้อที่ 10 ไร่ มีกำหนด 5 ปี

(1.8) บริษัท ส.เต็งไตรรัตน์ (นาน) จำกัด ขออนุญาต
ระเบิดและย่อยหิน บริเวณดอยผาลิ่น หมู่ที่ 1 ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัด
น่าน เนื้อที่ 10 ไร่ มีกำหนด 5 ปี

(2) คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขออนุญาตประกอบกิจการ
ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้ประชุมพิจารณาเรื่องขออนุญาตตามข้อ (1)
ในคราวการประชุมครั้งที่ 3/2538 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2538 ที่ประชุมมีความ
เห็นแตกต่างกันออกเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่ 1 เห็นว่าพื้นที่ที่ขออนุญาตอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่ง
อยู่ในความดูแลของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ~~ไม่ใช่~~ เป็นที่ดินของรัฐ
ที่มีได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน จึงเห็น
ว่าไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะนำมาอนุญาตให้ทำการระเบิดและย่อยหินได้

ฝ่ายที่ 2 เห็นว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้หารือ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับมาตรา 26(4) แห่งพระราชบัญญัติการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 ได้รับแจ้งความเห็นของ
คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 6) ซึ่งพิจารณาปัญหาข้อ
กฎหมายเกี่ยวกับผลของการกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขต
ปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติรวม 2 ประการ (หนังสือสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร 0601/214 ลงวันที่ 17 เมษายน 2538) ดังนี้

(1) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินไม่ได้มีผลเป็น
การเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติทันที เพราะเมื่อมีการประกาศใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา
กำหนดเขตปฏิรูปที่ดินแล้ว พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเป็นเพียงการกำหนด
ขอบเขตของที่ดินที่จะทำการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น ไม่ได้มีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวน
แห่งชาติทันที พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติยังคงเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอยู่เช่นเดิม เพียงแต่
พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 นั้น
กฎหมายกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ

การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เป็นผู้ดำเนินการแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีหน้าที่ที่จะต้องกันพื้นที่ที่ใช้ในกิจกรรมของกรมป่าไม้ ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ส่งคืนให้แก่กรมป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2537 ต่อไป

(2) สำหรับความหมายของคำว่า "...เมื่อ ส.ป.ก. จะนำที่ดินแปลงใดในส่วนนั้นไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม..." นั้นความดังกล่าวมีความหมายเพียงว่าเมื่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมมีความพร้อมที่จะนำที่ดินแปลงใดในเขตที่ประกาศในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินแน่นอนแล้ว และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีแผนงานพร้อมทั้งงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการได้ทันที พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินดังกล่าวก็จะมีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติเฉพาะที่ดินในแปลงนั้น เมื่อที่ดินป่าสงวนแห่งชาติในเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกา ยังไม่ถูกเพิกถอนตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ฝ่ายที่ 2 จึงเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายจะอนุญาตให้ใช้พื้นที่เพื่อการระเบิดและขุดหินได้ โดยขอให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ความยินยอมด้วย

ปัญหาที่จะขอหารือ มีว่าที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน และ ส.ป.ก. ไม่ประสงค์ จะนำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน กรมที่ดินยังคงมีอำนาจอนุญาตให้ทำการระเบิดและขุดหินตามมาตรา 9(2) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้หรือไม่

ที่ดิน